

PROGRAME DE EDUCAȚIE PARENTALĂ

TRAINING DE DEZVOLTARE
A COMPETENȚEI PARENTALE

www.editurauniversitara.ro

Despre autoare

Simona Maria Glăveanu este asistent universitar în cadrul Catedrei de Psihologie a Universității Ecologice București, membru al Senatului Universității și coordonează programul post-universitar de formare și dezvoltare continuă „*Consiliere vocațională în școală*”.

Este doctor în psihologie (obținând distincția MAGNA CUM LAUDE în cadrul Institutului de Psihologie și Filosofie „*Constantin Rădulescu-Motru*” al Academiei Române) și membru al Asociației Psihologilor din România.

A fost profesor psiholog-consilier școlar în grădinițe și școli, realizând diverse programe de cercetare și dezvoltare în domeniile consilierii școlare și familiale și managementului.

Este autoare și coautoare a peste 25 de articole publicate în volume colective și reviste științifice naționale și internaționale; dintre cele recente amintim:

- *Validating a training program for parental competence* (2012) în „*Problems of Psychology in the 21st Century*”, vol. 2, Scientia Socialis, Lithuania;

- *Rezistența la stres resursă a competenței parentale* (2012) în „*Revista de psihologie*”, vol. 58, nr. 1, Editura Academiei Române, București.

În anul 2012 a mai publicat la Editura Universitară volumul „*Competența parentală. Modele de conceptualizare și diagnoză*”.

DR. SIMONA GLĂVEANU

**PROGRAME DE EDUCAȚIE
PARENTALĂ**

**TRAINING DE DEZVOLTARE
A COMPETENȚEI PARENTALE**

Ediția I

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2012**

Colecția PSIHLOGIE

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Angelica Mălăescu

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GLĂVEANU, SIMONA

**Programe de educație parentală : training de dezvoltare
a competenței parentale / Simona Glăveanu. - București : Editura
Universitară, 2012**

Bibliogr.

ISBN 978-606-591-486-5

374.7

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786065914865

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul scris al autoarei

Copyright © 2012 Simona Maria Glăveanu

Editura Universitară

Director: Vasile Muscalu

B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București

Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27

www.editurauniversitara.ro

e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție e-mail: simona.glaveanu@yahoo.com

CUPRINS

Prefață	9
Cuvânt înainte	11

PARTEA ÎNTÂI

PROGRAME DE DEZVOLTARE A COMPETENȚEI PARENTALE

Capitolul I

PROGRAME NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE DE EDUCAȚIE PARENTALĂ

14	
1. Un model de educație parentală în concepție românească (Ecaterina Vrășmaș)	15
2. Strategia națională integrată de formare și dezvoltare a competențelor parentale	17
3. Design-uri formative experimentate	20
3.1. Programul Richard R. Abidin	20
3.2. Programul Portage pentru părinți	22
4. Evenimentul „ <i>Evidence-Based Parent Education Programs and Best Practices to Promote Positive Parenting</i> ”	24

Capitolul II

TRAININGUL – PROCEDEU ÎN DEZVOLTAREA COMPETENȚEI PARENTALE

29	
1. Factori psihosociali ai învățării la vârsta adultă	30
1.1. Teoriile învățării	31
1.2. Caracteristicile actului de învățare la vârsta adultă	33
2. Conținut, metodologie și etape în programul de training	39
2.1. Identificarea nevoii de formare	41
2.2. Definirea obiectivelor instruirii	42
2.3. Proiectarea programului de training	43
2.4. Metode de formare	51

2.4.1.	Expunerea	51
2.4.2.	Prelegerea	52
2.4.3.	Demonstrația	54
2.4.4.	Discuția	55
2.4.5.	Studiul de caz	60
2.4.6.	Scenariile pe roluri	62
2.4.7.	Studiul independent	63
2.4.8.	Formarea dirijată prin sarcină	63
2.4.9.	Rezolvarea de probleme	64
2.4.10.	Instruirea pe suport tehnologic	65
2.5.	Testarea-pilot a programului de instruire	66
2.6.	Implementarea propriu-zisă a programului de instruire .	67
2.7.	Evaluarea trainingului – modele de validarea unui program de instruire	71
2.7.1.	Modelul lui D.L. Kirkpatrick (1967, 2006)	74
2.7.2.	Modelul lui P.B. Warr, M. Bird și N. Rackham (1970)	76
2.7.3.	Modelul lui S. Mann și L.T. Robertson (1996) ...	76
2.7.4.	Modelul lui M. Wilson (1999)	77

PARTEA A DOUA

CERCETARE

Capitolul III

METODOLOGIA CERCETĂRII	81
1. Obiective.....	81
2. Ipoteze	81
3. Subiecți	81
4. Etape	83
5. Metode	84
5.1. Instrumente folosite pentru examinarea părinților	84
5.1.1. Inventarul C.C.P. (Simona Maria Glăveanu)	84

5.1.2. Grila de evaluare a percepției cadrelor didactice asupra dinamicii competenței parentale (Simona Maria Glăveanu)	88
5.2. Instrumente folosite pentru examinarea copiilor	89
5.2.1. Chestionarul W.M.(R.S. Woodworth – E. Mathews)	89
5.2.2. Grila de observare și evaluare a comportamentului copilului la școală și de investigare a evenimen- telor familiale din perspectiva cadrelor didactice (Simona Maria Glăveanu)	91
Capitolul IV PREZENTAREA, ANALIZA ȘI INTERPRETAREA DATELOR	93
Capitolul V CONCLUZII	108
BIBLIOGRAFIE	112
ANEXE	122
Anexa 1 – Promovarea unui modul de training printr-un afiș pe panoul școlii	122
Anexa 2 – Inventarul C.C.P.	123
Anexa 3 – Grila de evaluare a percepției cadrelor didactice asupra dinamicii competenței parentale	131
Anexa 4 – Grilă de observare și evaluare a comportamentului copilului la școală și de investigare a evenimentelor familiale (din perspectiva cadrelor didactice).	133
Anexa 5 – Structura programului de training. Dezvoltarea competenței parentale	135
SUMMARY	142

www.editurauniversitara.ro

PREFAȚĂ

În România există diverse forme în care se realizează educația parentală (cursuri, programe etc.), având ca scop armonizarea relației părinți-copii. În general, acestea sunt adresate părinților cu copii de vârstă preșcolară, puberi sau adolescenți.

Datele statistice pe care le oferă realitatea din România cu privire la devianțele comportamentale ale elevilor din gimnaziu și liceu sunt alarmante. Este foarte importantă aplecarea teoretică și investigativă asupra funcționării competenței parentale în relație cu școlarul mic (între 6 și 10/11 ani), aspect mai puțin studiat, probabil și datorită aprecierii că problemele copilului în acest stadiu sunt mai reduse, poziție față de care autoarea se delimitează, considerând că includerea părinților într-un program formativ este esențială pentru a preveni probleme ulterioare, mult mai grave.

Îmbinând experiența de consilier școlar (ceea ce i-a permis să cunoască problematica specifică vârstei școlare mici) cu cea de cadru didactic universitar (calitate ce presupune o interacțiune constantă cu adulții-studenți și care este susținută de cunoașterea și analiza factorilor psihosociali ai învățării și dezvoltării la vârsta adultă), autoarea concepe, implementează și evaluează un program de educație a adulților specific dezvoltării competenței parentale în relația cu școlarul mic. Acest demers a impus utilizarea unor rezultate prezentate în cartea anterioară („*Competența parentală. Modele de conceptualizare și diagnoză*”) în care autoarea a descris funcționarea competenței parentale și a elaborat instrumente de evaluare. Datele obținute prin aplicarea acestora au permis identificarea existenței nevoii de dezvoltare a competenței parentale și conturarea direcțiilor de

urmat în acest scop – aspecte concretizate în trainingul proiectat de autoare și prezentat în acest volum.

Valoarea cărții este dată de inițiativa autoarei de a aborda într-un nou registru educația parentală; apelul la training (ca formulă riguroasă de lucru, ce presupune anumite etape și procedee specifice) conduce la depășirea caracterului subiectiv ce se regăsește în alte programe de formare/educație. Spre exemplu, sub raportul monitorizării și evaluării obiective a impactului programelor de educație parentală din România asupra comportamentului concret al copilului, datele sunt aproape inexistente, însă demersul prezentat în acest volum permite o evaluare riguroasă și algoritmică a efectului pe care îl are schimbarea comportamentului parental în urma trainingului asupra integrării școlare și sociale a copilului.

Trebuie remarcat caracterul integrativ al proiectului propus de autoare: aceasta nu desconsideră predispoziția individului de a-și asuma rolul parental și dezvoltarea spontană a competenței parentale ca urmare a acumulării de experiență în relația cu copilul, ci propune un demers formativ organizat ca o completare a acestei învățări intuitive, care să-i pună pe părinți în posesia unor ghiduri de bune practici.

Intersecția dintre experiența profesională a autoarei și solida fundamentare științifică a inițiativei sale practice face această carte să devină una de referință în domeniu și o recomandă celor ce doresc să găsească un răspuns valid la nevoia de dezvoltare a competenței parentale existentă în societatea românească.

Conf.univ.dr. Irina Anca Tănăsescu

CUVÂNT ÎNAINTE

Mediul actual generează o serie de probleme: munca prelungită/în străinătate a părinților, copiii crescuți de bune, influențe negative ale mass-media, fenomenul drogurilor etc., toate acestea creând premise ale eșecului școlar, apariției deficiențelor de adaptare/integrare și delincvenței juvenile; în aceste condiții, părinții întâmpină dificultăți tot mai mari în a găsi modalități de relaționare eficientă cu copiii.

Dezvoltarea competenței parentale în contextul socio-economic și socio-cultural al României constituie o veritabilă provocare pentru psihologiei.

Termenul de *competență parentală* a fost conceptualizat de noi în anul 2008, fiind prezentat la „Conferința internațională de la Sibiu” în cadrul unui studiu ce a fost publicat un an mai târziu la Editura Universitară din București, în volumul intitulat „Cercetarea psihologică modernă: direcții și perspective”, coordonat de M. Milcu, W. Griebel și Ana Raluca Sassu. *Competența parentală* reprezintă un sistem de cunoștințe, priceperi, deprinderi și abilități susținute de trăsături de personalitate specifice, ce îi permit părintelui să îndeplinească cu succes responsabilitățile parentale, să prevină și să depășească situațiile de criză în favoarea dezvoltării copilului (Simona Glăveanu, 2009a).

Conceptul de *competență parentală* a cunoscut o largă recunoaștere în România, prin apariția în anul 2010 a „Strategiei naționale integrate de formare și dezvoltare a competențelor parentale” susținută de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului.

Cercetările de specialitate atrag atenția permanent asupra nevoii de susținere a eforturilor educative ale părinților, modului

de relaționare în cadrul familiei, climatului afectiv și intervenției socio-culturale.

În România se derulează programe centrate pe consilierea și educația parentală efectuate prin informarea părinților și antrenarea lor prin tehnici participative, dar fără a pune accent pe evaluarea riguroasă a programului.

Drept urmare, ne propunem determinarea bazei științifice pentru *proiectarea, implementarea, evaluarea și validarea unui program de dezvoltare a competenței parentale* prin intermediul trainingului. Am utilizat acest procedeu formativ, specific educației adulților, dar folosit mai degrabă în dezvoltarea abilităților profesionale și i-am extins aria de acțiune în domeniul consilierii familiale, pentru a realiza o evaluare algoritmică a rezultatelor dezvoltării competenței parentale, corelate cu creșterea adaptării sociale și școlare a copilului.

În cadrul cercetării noastre, abordarea nu va exclude perspectiva tradițională, a genezei spontane a competenței parentale ca efect al experienței și evoluției psihosociale; se va urmări o completare, o maximizare a efectelor acestei dezvoltări spontane prin recurgerea la programul de training.

Programul este validat conform modelului lui D.L. Kirkpatrick (2006), ce presupune analiza reacției participanților, a învățării, a comportamentului – ca transfer a celor învățate în conduită concretă și a rezultatelor – a efectului schimbării comportamentului parental asupra adaptării copilului.

Cercetarea noastră oferă un program de training valid în sprijinul „*Strategiei naționale*” a M.E.C.T.S. (menționată anterior și a cărei existență dovedește nevoia stringentă de intervenție pe acest palier).

Cartea a inclus, dincolo de problematica științifică, și rezultatele experienței profesionale de psiholog – consilier școlar, ca urmare oferind cititorilor:

- a) o analiză succintă a teoriilor;

b) metode de diagnoză a relațiilor părinți-copii („*Chestionarul de investigare a competenței parentale*” și „*Grilele de observare și evaluare*” ale dinamicii acesteia și ale comportamentului copilului la școală);

c) o introducere în demersul de concepere, implementare și evaluare a unui training adresat adulților, dar și un model de validare a acestuia – etape aplicate pentru dezvoltarea competenței parentale.

De aceea, cartea se adresează atât specialiștilor din domeniul consilierii școlare și/sau familiale, educației adulților și trainingului, cât și studenților la facultăți, cursuri de masterat și alte forme de învățământ cu profilele mai sus menționate.

Designul cercetării descris în această carte este o continuare a unei macro-cercetări a cărei bază a fost structurată în primul volum intitulat „*Competența parentală. Modele de conceptualizare și diagnoză (Parental Competence Questionnaire)*” (329 pag.), apărut la Editura Universitară în anul 2012. În cadrul acestuia, prin sintetizarea concepțiilor științifice, au fost puse la dispoziția specialiștilor în domeniul consilierii școlare/familiale metode de evaluare a relației părinți-copii, a căror analiză din perspectiva calităților psihometrice a dovedit caracterul valid al acestora și etalonarea pe populația românească.

Conținutul ambelor volume a fost elaborat prin preluarea și reorganizarea textului tezei noastre de doctorat „*Studiul competenței parentale: o abordare structural-dinamică în scopul proiectării unui program de formare-dezvoltare*”, care a fost apreciată în anul 2011 de Comisia Institutului de Psihologie „*Constantin Rădulescu-Motru*” al Academiei Române cu distincția MAGNA CUM LAUDE.

Simona Maria Glăveanu

PARTEA ÎNTÂI

PROGRAME DE DEZVOLTARE A COMPETENȚEI PARENTALE

Capitolul I

PROGRAME NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE DE EDUCAȚIE PARENTALĂ

Provocările societății contemporane, caracterizată de schimbări rapide, conduc la nevoia oamenilor (în general) și a părinților (în cazul specific al cercetării noastre) de a se dezvolta permanent pentru a se adapta solicitărilor – proces care atrage după sine nevoia de a achiziționa cunoștințe, deprinderi și valori pe toată durata vieții. Din această perspectivă, educația părinților este un tip de educație atât formală, cât și non-formală care își propune (ca parte integrantă a educației permanente) sprijinirea familiilor în ceea ce privește îmbunătățirea cunoștințelor și abilităților parentale.

Studiile arată că cei mai mulți părinți își manifestă rolul parental în funcție de experiența pe care au trăit-o cu proprii părinți sau preiau modele de la prieteni/cunoscuți, din materiale de popularizare sau alte surse informaționale etc. De multe ori, părinții le transmit copiilor propriile lor prejudecăți și predispoziții, mulți dintre ei neurmând vreodată cursuri despre metode și tehnici de interacțiune, comunicare și disciplinare pentru a forma copii eficienți și echilibrați (Boyd Webb, Nancy,

1991; C. Boutin, P. Durning, 1999; Dorothy Law Nolte și Rachel Harris, 2001; S. Briers, 2009); ca urmare, antrenarea și dezvoltarea competenței parentale devine cu atât mai mult o necesitate (Simona Maria Glăveanu, 2009a).

Pentru atingerea obiectivului nostru de a construi un program de dezvoltare a competenței parentale, care să cuprindă toate laturile eficienței rolului parental și care să atingă un nivel ridicat al criteriilor de planificare, implementare și evaluare (pentru a se bucura astfel de o validitate crescută), am recurs la analiza unei serii de programe naționale și internaționale de educație parentală, integrând în demersul propriu informații valoroase oferite de acestea.

1. Un model de program de educație parentală în concepție românească (Ecaterina Vrășmaș)

În urma unor îndelungate cercetări, Ecaterina Vrășmaș promovează în anul 2002 un program de educație parentală care se referă la atitudinile educative ale părinților.

În prima etapă acestora le sunt prezentate 36 de situații prin intermediul unor enunțuri de genul „*La 5 ani, copilul este prea mic pentru a-și tăia singur friptura*”, față de care trebuie să-și manifeste acordul sau dezacordul utilizând 5 clase de răspunsuri (de la „*total de acord*” la „*deloc de acord/total împotriva*”).

Opiniile asupra celor 36 de situații sunt integrate grafic în profilul educativ al părintelui respectiv, elaborat prin considerarea a patru dimensiuni bipolare: *toleranță – restricție, detașare – angajare, acceptare – respingere, încredere – neîncredere*.

Acest tip de „diagnosticare” prezintă avantaje pentru părinte, precum posibilitatea de utilizare a unui instrument informatic (deci o aplicare relativ facilă și rapidă) sau prezentarea rapidă și intuitivă (grafică) a complexului de atitudini pe

care îl are față de propriul copil (după cele patru dimensiuni menționate anterior). De asemenea, părintele este stimulat în a-și conștientiza propriile valori educative, fapt ce poate determina ulterior analize asupra importanței rolului educativ al familiei și acțiuni în consecință.

În cea de-a doua fază a programului, părintelui îi sunt din nou prezentate spre evaluare cele 36 de situații educative, însă i se solicită explicit să își modifice răspunsurile astfel încât să își schimbe profilul (de exemplu, să răspundă în așa fel încât să fie „mai tolerant” sau „mai încrezător” în capacitățile copilului).

De această dată, scopul nu este reprezentat de identificarea atitudinilor reale ale părintelui, ci de stimularea capacității sale de a demonstra flexibilitate în zonele „problematică”, fiind probabil ca respectiva flexibilitate „nou-descoperită” să se transmită și modului de angajare în relația cu copilul.

În acest program se îmbină o tehnică de diagnoză a profilului parental (prin cele 36 de situații educative la care părinții trebuie să răspundă) cu un demers de educare parentală.

Programul dispune de o structură flexibilă, cu obiective trasate în sfera stilului educativ al părinților, iar situațiile de învățare sunt centrate predominant pe conștientizarea propriilor atitudini și manifestări și pe propunerea din partea specialiștilor a unor modalități de reacție mai eficiente.

Evaluarea programului se realizează mai mult la nivel atitudinal (prin solicitarea unor răspunsuri înainte și după participarea la program), pentru a identifica dacă apar schimbări în profilul parental, fără a se raporta la criteriul consolidării învățării prin aplicarea în comportamentul concret sau la cel al rezultatelor acestor noi conduite asupra copilului.

Prin conținut și design, programul reprezintă o provocare importantă în problematica educației parentale în România, o premisă pe baza căreia ar trebui să se dezvolte alte direcții mult mai complexe și, astfel, educația parentală să se extindă de la

nivelul stilului educativ și la alte dimensiuni care ar constitui factori determinanți ai eficienței în rolul parental (de exemplu, de tipul managementului timpului petrecut cu copilul – problemă controversată într-o societate în care diminuarea cantitativă a acestuia accentuează importanța calității sale).

2. Strategia națională integrată de formare și dezvoltare a competențelor parentale¹

În perioada 2006-2007 am realizat un studiu ce viza competența parentală în România, în raport cu copiii cu vârsta cuprinsă între 6 și 11 ani. Rezultatele studiului au fost integrate în lucrarea „*Un model factorial al competenței parentale*”, apărută în volumul „*Cercetarea psihologică modernă: direcții și perspective*” (coordonat de M. Milcu, W. Griebel și Ana Raluca Sassu și publicat în anul 2009 la Editura Universitară din București).

Similar preocupărilor noastre, deși nu sunt echivalente sub raportul definirii termenului sau a dimensiunilor, în 2010 a fost inițiat proiectul Strategiei naționale integrate de formare și dezvoltare a competențelor parentale „*Părinți mai buni – copii mai educați – o viață mai bună*”, ce a fost promovată de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului. În continuare vom descrie succint Strategia menționată (materialul fiind preluat de pe site-ul www.edu.ro), în ideea unei clarificări a propriei poziții în raport cu alte demersuri actuale.

Scopul Strategiei (evident împărtășit și de concepția noastră) este de a sprijini familiile în vederea îmbunătățirii cunoștințelor și abilităților parentale. Aceasta vizează consilierea

¹ Descrierea strategiei este preluată și reorganizată pe baza textului de la pag. 140-143 din cartea „*Competența parentală. Modele de conceptualizare și diagnoză*”, elaborată de noi în anul 2012.

părinților și permite dezvoltarea unei practici de reflectare asupra calității de părinte. Susținerea oferită de consilier încurajează părinții să-și analizeze propriile acțiuni și să-și amelioreze capacitățile parentale din perspectiva unui proces continuu care să ducă la perfecționarea în beneficiul copilului și care se derulează în trei etape: observarea, înțelegerea și acțiunea.

La baza planificării acestei strategii au stat experiențe acumulate după 1990 în domeniul educației parentale pentru nivelul copiilor preșcolari, care au determinat înființarea, cu sprijinul U.N.I.C.E.F., a Centrelor de Resurse pentru Părinți – C.R.P. – în 22 de județe ale țării.

C.R.P. reprezintă un serviciu public în cadrul sistemului de educație care se adresează părinților în vederea îmbunătățirii cunoștințelor și abilităților acestora în domeniul creșterii copilului (de la nașterea acestuia până la vârsta de 6-7 ani). Beneficiile aduse de sprijinirea părinților pentru a-și optimiza relația cu copilul preșcolar au condus la trasarea principalelor direcții ale Strategiei naționale de formare și dezvoltare a competențelor parentale, aceasta propunându-și următoarele obiective generale:

- elaborarea unui sistem național de educație parentală;
- conceperea unui cadru legislativ specific;
- creșterea calității serviciilor din sistemul național de educație parentală și realizarea de parteneriate interinstituționale.

În cadrul proiectului Strategiei este subliniată lipsa unui curriculum național pentru educația părinților, particularizat pentru părinții viitori, dar și pentru cei cu copii în diferite etape de vârstă (până în 3 ani, preșcolari, 7-12 și 12-18 ani). Pe acest fond se remarcă programul nostru de dezvoltare a competenței parentale specific părinților cu copii de vârstă școlară mică, ca răspuns al nevoii reliefate de M.E.C.T.S.

Din perspectiva Strategiei naționale, competența parentală este privită din prisma a cinci dimensiuni:

1. grija față de copil și pentru asigurarea nevoilor primare ale acestuia (hrană, igienă, somn, atașament);

2. educarea copilului, realizată în cadrul unui climat familial afectiv, astfel încât nevoile lui să fie echilibrate cu procesul de socializare;

3. participarea părinților la organizarea vieții copilului în mediul deschis (creșa, grădinița, școala, diverse locuri de agrement etc.) prin colaborarea la diverse proiecte de ameliorare, exprimarea opiniei și negocierea condițiilor);

4. alegerea celor mai potrivite căi și soluții pentru dezvoltarea corespunzătoare a copilului în multitudinea de circumstanțe ale vieții;

5. negocierea în alegerea soluțiilor, astfel încât să se realizeze un echilibru între participarea copilului la luarea deciziilor și necesitatea de autoritate a adultului.

Modelul factorial al competenței parentale, elaborat de noi în anul 2008, conține tot cinci dimensiuni care sunt, însă, structurate distinct:

1. Cunoaștere – vizează abilitatea părintelui de a cunoaște nivelul de dezvoltare al copilului (în funcție de etapele de vârstă ale acestuia) și, pe baza acestei cunoașteri, de a-și explica reacțiile copilului, de a-i înțelege nevoile și de a formula răspunsuri adecvate lor.

2. Suport afectiv și managementul stresului – implică abilitatea părintelui de a cunoaște și utiliza modalități eficiente atât de prevenire, cât și de coping al stresului din familie; presupune gestionarea situațiilor tensionale și oferirea unui suport afectiv care să ajute copilul în a-și gestiona emoțiile negative.

3. Disciplinare – reflectă abilitatea părintelui de a comunica asertiv, de a gestiona adecvat regimul de recompensă și

pedeapsă, permițând, astfel, dezvoltarea tuturor potențialităților unei personalități armonioase.

4. Managementul timpului – relevă, pe de-o parte, abilitatea părintelui de a determina calitatea și cantitatea timpului petrecut cu propriul copil și, pe de altă parte, capacitatea sa de a coordona/dirija timpul copilului, de a crea contexte care să contribuie la stimularea gândirii critice și creatoare și la dezvoltarea simțului estetic și, de asemenea, care să susțină inserția socială a copilului.

5. Managementul crizelor – reflectă abilitatea părintelui de a fi un bun lider, de a găsi soluții la problemele copilului împreună cu acesta, astfel depășind situațiile critice de natură educațională sau personală și determinând dezvoltarea gândirii critice și raționale a copilului, precum și a perseverenței în rezolvarea de probleme (Simona Maria Glăveanu, 2009a).

Politicile promovate de M.E.C.T.S. prin Strategia națională, care privesc inițierea, formarea și dezvoltarea competențelor parentale, au ca scop final a-i asigura copilului un mediu adecvat atingerii potențialului maxim de dezvoltare – premisă a transformării într-un adult bine integrat familial și social.

3. Design-uri formative experimentate

3.1. Programul Richard R. Abidin

Acest program a fost aplicat pentru prima dată de către membrii unui colectiv de cercetare de la Universitatea Virginia, în anul 1982, în scopul dezvoltării așa-numitelor „*deprinderi de parențialitate*”. El poate fi utilizat de specialiști din majoritatea științelor sociale ce abordează relația dintre părinți și copii, cerințele principale pentru cei care îl folosesc fiind *aplicarea unui stil democratic de conducere* a grupului de lucru și

existența capacității de recunoaștere a bunelor intenții/meritelor părinților în activitatea educativă (indiferent de succesul lor după standarde obiective/acceptate de majoritatea societății).

În modulele sale, programul integrează o multitudine de strategii educaționale, generate de diverse abordări teoretice (precum *psihologia rațional-emoțională*, *behaviourismul* sau *psihologia umanistă* – centrată pe client). În cadrul fiecărui grup de lucru sunt prezentate deprinderi și modalități de acțiune a căror însușire poate conduce la o eficiență sporită în orientarea conduitei (atât în cazul copiilor, cât și al adulților), pornindu-se de la ipoteza că toate deprinderile prezentate (precum și strategiile educaționale) sunt la fel de importante.

Totuși, pentru reușita programului este esențial ca strategia abordată în cadrul grupului de lucru să fie folosită ulterior cu *onestitate* de către părinte (adică implicând corectitudine și respect atât față de adult, cât și față de copil și, mai mult, necesitând ca fiecare schimbare a comportamentului copilului să fie însoțită de explicații corespunzătoare din partea părintelui) în cadrul unor situații specifice, motiv pentru care este reiterată necesitatea existenței *flexibilității* ca manieră de abordare ce trebuie să predomine în relația părinte-copil (Ecaterina Vrășmaș, 2002).

Programul aduce cu sine o nouă perspectivă de abordare a relației parentale (propunându-și dezvoltarea „*deprinderii de parențialitate*”), dispune de un suport teoretic divers (preluând concepții ale psihologiei rațional-emotive, behaviouriste și umaniste). Însă acesta se limitează la educația parentală centrată pe capacitatea de schimbare a comportamentului copilului (cu alte cuvinte, la unul dintre rolurile parentale – disciplinarea), neluând în calcul și alte roluri precum asigurarea suportului afectiv, învățarea socializării etc.